

17. Odpoveď podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny D. Čaploviča na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky J. Berényiho vo veci Rezolúcie o implementácii Európskej charty regionálnych a menšinových jazykov Slovenskou republikou

Podpredseda vlády Slovenskej republiky
Dušan Čaplovič

Bratislava dňa 12. apríla 2007
Číslo: 1406/2007/PPVL

Vážený pán poslanec,

k Vašej interpelácii vo veci Rezolúcie o implementácii Európskej charty regionálnych a menšinových jazykov v podmienkach Slovenskej republiky, záverov zasadnutia Výboru ministrov Rady Európy z 21. februára 2007, konkrétne ako mieni vláda Slovenskej republiky vyhovieť týmto odporúčaniam Vám odpovedám v zmysle § 130. ods. 1 Zákona NR SR č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku NR SR v znení neskorších predpisov. Vašu interpeláciu som prevzal so sprievodným listom predsedu NR SR dňa 29. marca 2007.

Vážený pán poslanec,

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov (ďalej len „charta“ alebo „Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov“) je z hľadiska právnej povahy rámcová mnohostranná zmluva. Ako sa uvádza vo „Výkladovej správe k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov“, prvotný účel charty je jej kultúrny rozmer (bod 10). **Charta si dala za cieľ ochranu a podporu regionálnych a menšinových jazykov, nie jazykových menšín.** Preto kladie dôraz na kultúrnu dimenziu a používanie regionálneho alebo menšinového jazyka vo všetkých aspektoch života jeho užívateľov. Charta nestanovuje individuálne alebo kolektívne práva užívateľov regionálnych alebo menšinových jazykov (bod 11). **Nemá ľudskoprávny rozmer a nemá chrániť jazykové menšiny. Ochranou menšín sa zaoberá Rámcový dohovor Rady Európy na ochranu národnostných menšín.**

Dňa 21. februára 2007 prijal Výbor ministrov RE odporúčanie o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov na Slovensku. Tým bolo ukončené prvé kolo monitoringu, ktoré začalo v roku 2003 (ďalšiu periodickú správu Slovenská republika predloží vo februári 2008). V Odporúčaní RecChL(2007)1 Výboru ministrov RE o uplatňovaní Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov na Slovensku, Výbor ministrov RE odporúča, aby orgány Slovenskej republiky prihliadali na všetky

Vážený pán
József Berényi
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Nám. A. Dubčeka 1
812 80 Bratislava

poznámky Výboru expertov, a najmä:

„1. zlepšili a doplnili legislatívny rámec vo svetle záväzkov prevzatých Slovenskom pri ratifikácii charty, a osobitne:

- preskúmali požiadavku, podľa ktorej používatelia regionálnych alebo menšinových jazykov majú predstavovať aspoň 20% obyvateľov obce pre uplatnenie záväzkov v oblasti správnych orgánov;

- preskúmali obmedzenia v používaní regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré vyplývajú zo zákona o štátnom jazyku;

- odstránili obmedzenia súvisiace s právom používať regionálne alebo menšinové jazyky na súdoch;

- ...“

Treba zdôrazniť, že toto odporúčanie nemá záväzný charakter.

Teraz konkrétne k Vašej otázke, vážený pán poslanec.

1. K odporúčaniam, „aby požiadavka 20% hranice používania menšinových jazykov v obciach bola prehodnotená, resp. znížená“ Vám odpovedám:

Pri uložení ratifikačnej listiny urobila Slovenská republika vyhlásenie, ktoré sa stalo súčasťou prijatých záväzkov Slovenskej republiky a ktoré znie: „Slovenská republika vyhlasuje podľa článku 1 písm. b) charty, že pojem „územie, na ktorom sa používa regionálny alebo menšinový jazyk“, sa vzťahuje na obce podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20% obyvateľstva z 25. augusta 1999, a to vrátane uplatňovania jej článku 10“.

Z bodov 34 – 35 „Výkladovej správy k Európskej charte regionálnych alebo menšinových jazykov“ vyplýva, že vláda SR mala výlučné právo slobodne si stanoviť takúto percentuálnu hranicu a túto aj stanovila. Vláda SR v súčasnosti nevidí dôvod na „preskúmanie požiadavky, podľa ktorej používatelia regionálnych alebo menšinových jazykov majú predstavovať aspoň 20% obyvateľov obce pre uplatnenie záväzkov v oblasti správnych orgánov“.

2. K odporúčaniam, „aby zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky bol novelizovaný s cieľom odstrániť obmedzenia používania menšinových jazykov“ Vám odpovedám:

Zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v §1 ods. 4 výslovne uvádza, že tento „zákon neupravuje používanie jazykov národnostných menšín a etnických skupín. Používanie týchto jazykov upravujú osobitné zákony“, na ktoré zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov príkladom odkazuje v poznámke č. 4. V nadväznosti na tieto osobitné zákony potom zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín ustanovuje „pravidlá používania jazyka menšiny aj v úradnom styku“. Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín je „lex specialis“ vo vzťahu k zákonu č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín sa ako „lex specialis“ uplatní teda vždy vtedy, ak nastane situácia, ktorú tento osobitný zákon predpokladá, a preto na jeho uplatnenie nie je potrebné novelizovať zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, a teda ani nie je potrebné „preskúmať obmedzenia v používaní regionálnych alebo menšinových jazykov, ktoré vyplývajú zo zákona o štátnom jazyku“.

Zásada *lex specialis derogat legi generali* platí totiž v slovenskom právnom poriadku automaticky.

Okrem toho hodnotiaca správa Poradného výboru pre uplatňovanie Rámcového dohovoru Rady Európy na ochranu národnostných menšín uvádza pozitívne konštatovanie, že v praxi nedochádza k obmedzovaniu uplatňovania jazykových práv osôb patriacich k národnostným menšinám nepatričným výkladom zákona o štátnom jazyku z roku 1995.

3. K odporúčaniu, „aby boli odstránené obmedzenia používania menšinových jazykov v konaní pred súdmi“ Vám odpovedám:

Úvodné ustanovenie článku 9 pod názvom „Súdnictvo“ podmieňuje prijatie opatrení uvedených v článku 9 ods. 1 charty tým, že „*že využitie možností uvedených v tomto odseku nebude sudca pokladať za prekážku riadneho výkonu súdnictva*“.

Z toho vyplýva, že Slovenská republika má chartou priznanú možnosť na vlastnú úvahu, či opatrenia ktoré má uplatňovať podľa charty nebudú prekážkou riadneho výkonu súdnictva. Podľa článku 9 ods. 1 charty je teda sudca oprávnený posúdiť, či nastali okolnosti, ktoré oprávňujú použitie ustanovení charty a či ich použitie nenaruší riadny výkon súdnictva.

Podľa článku 47 ods. 4 Ústavy SR, „*kto vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie podľa odseku 2, má právo na tlmočníka*“. Tento článok Ústavy SR sa vzťahuje na tých účastníkov súdneho konania, ktorí neovládajú jazyk, v ktorom sa konanie vedie. Právo na poskytnutie tlmočníka je podmienené vyhlásením účastníka konania že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie (uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 38/96 zo 17. júla 1996). Právo na tlmočníka môže uplatniť nielen príslušník národnostnej menšiny či etnickej skupiny, ale aj cudzinec. Tento článok Ústavy SR je premietnutý aj do príslušných procesných predpisov. Napr. podľa §18 Občianskeho súdneho poriadku „*účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie. Majú právo konať pred súdom vo svojej materčine alebo v úradnom jazyku toho štátu, ktorému rozumejú. Súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv*“. Ustanovenie §2 ods. 20 Trestného poriadku zase uvádza, že „*ak obvinený, jeho zákonný zástupca, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa*“.

Vážený pán poslanec,

Je na každom štáte, akým spôsobom sa vyrovná s odporúčaniami Výboru ministrov RE, pretože neexistuje žiadny dokument, ktorý by upravoval ďalší postup. Ministerstvo zahraničných vecí SR, ako gestor aktivít súvisiacich s monitoringom pripravilo s cieľom zabezpečiť transparentnosť monitorovacieho procesu aj na národnej úrovni a zlepšiť informovanosť verejnosti o jeho výsledkoch, na rokovanie vlády SR materiál pod názvom „Správa o priebehu a výsledkoch prvého kola monitorovania úrovne implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov na Slovensku“. Tento materiál (číslo: 807.712/2007-OLPR) obsahuje aj vyššie citovaný preklad odporúčania RecChL(2007)1 Výboru ministrov RE o uplatňovaní Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov na Slovensku, ktorý nie je najmä pokiaľ ide o prvé odporúčanie totožný s prekladom uvedeným vo Vašej interpelácii.

S úctou

